IL-BANDIERA

Essay ta' KARMENU ELLUL GALEA

Biċċa ċarruta jew drapp, bi ftit jew b'ħafna lwien, meta mhux ukoll kollha ta' lewn wieħed. Ħafna drabi nilmħu wkoll fiha disinji jew simboli li jkunu jfissru t-tali ħaġa, żmien jew inkella xi ġrajja. Min jaf kemm studji saru u kemm nies ħabblu moħħom biex sawru u fasslu l-ilwien, il-kif u l-għala tal-bandiera li għalihom kienet tfisser l-istess ħajja tagħhom. Kemm enerġija u żmien inħlew, għadhom iħabblu l-imħuħ, u naħseb li jibqgħu biex bandiera tidher sabiħa, u fuq kollox bi storja u tifsir ta' din jew dik il-ħaġa.

U jtikx tassew li tidħak li tara rġiel daqs hawn u ta' l-affari tagħhom imġennin wara din jew dik il-bandiera! Tara oħrajn mitlufin wara dan jew dak il-lewn. Xi wħud saħansitra waslu biex jiġu fl-idejn u jitilfu l-ħbiberija ta' bejniethom minħabba din l-imbierka ta' bandiera. L-anqas li kienet xi ħaġa mitqilha deheb ma tasal biex tara dan il-ġenn, imħabba, għożża u bluha għal biċċa ċarruta bi lwien jew mhux ukoll b'qabda tiċpis ta' żebgħat li minn xi daqqiet ma tistax tifhem xi jfissru. U biex tagħqad, meta tkun qadima tgħidx kemm u kif, u mżarta minn hawn u minn hemm, kemm tkun ta' siwi u kemm għajnejn jogħxew u jitkabbru biha.

It-Taljani nismagħhom igħidu li "bandiera vecchia è l'onore del capitano". U kemm dan hu minnu narawh fl-istess pajjiżna u rħula u bliet ta' artijiet barranin. Inżuru l-mużej ta' dawn, u f'naħa jew oħra, jekk mhux ukoll f'post l-iżjed li jidher u xieraq, għandek issib qabda żagarelli, biex ma ngħidx ukoll ħjut, li fuqhom il-gwida jaħli ħafna ħin biex ifissirlek il-ġrajja tagħhom. Induru ftit il-każini tal-baned jew dawk tal-football li għandna mxerrda ma' l-erbat irjieħ ta' dawn il-gżejjer, u aqtagħli għonqi b'sikkina jekk fi gwarniċ mill-iżjed wiesa' u mill-isbaħ, ma ssibx xi bandiera, stendard jew bandalora li jkunu jgħoddu min jaf . . . min jaf . . . kemm snin! . . .

Mhux darba u tnejn fit-toroq tagħna waqt xi marċ tal-festa nilmħu xi stendard imkebbeb — li jekk tipprova tiftħu jsir trietaq — imma jkun hemm biex juri s-solennità u l-ġieħ ta' min ikun qiegħed jieħu sehem. Jista' jkun ukoll hemm biex juri l-kobor ta' dik l-okkażjoni.

Minkejja dan kollu, il-bandiera nistħajjilha li hija x-xbieha tan-nazzjon. Hija l-ideal li fuqu twaqqfu u jimxu dan il-każin, dik il-għaqda, dan il-partit. Hi wkoll l-isem, imma minflok bl-ittri, muri u mfisser bit-tqassim ta' l-ilwien jew b'xi disinji jonkella figuri. Ara x'bandiera hi u malajr tintebah x'nazzjon jew għaqda hi. Għal bandiera ċċarċar u ġera d-demm, nies marru l-ħabs, u oħrajn sfaw vittmi.

Inqallbu ftit l-istorja u naraw kemm għamel għagħa u briju dak ir-riġment jew l-armata li f'xi gwerra, taqbida jew ġlied, kellhom il-ħila u l-qlubija li jġibu u jaħtfu taħt idejhom il-bandiera ta' dawk ta' kontrihom. Għax il-bandiera, barra li fiha nilmħu l-ideal, naraw ukoll is-simbolu. U dawn, m'hemmx dubju, huma ħwejjeġ għeżież u qaddisa. Ebda prezz jew ġid milli hawn fid-dinja mhuma biżżejjed biex tixtrihom jew tiksibhom. Huma, biex ngħid hekk, il-qalb, ir-ruħ u l-ħajja ta' dawk li jkunu qed jirrappreżentaw.

Il-ħajja tal-bniedem m'hemmx prezzha. Hekk ukoll għandna nifhmu għall-ideal u s-simbolu tagħha. Ħajja mingħajr ideal hija ħajja mejta. Ħajja mingħajr simbolu hi xi ħaġa li ma tafx x'taqbad issejħilha. La l-bandiera tfisser u ġġibilna quddiem il-ħsebijiet tagħha s-sisien, il-mira u l-ħolqien tan-nazzjon, għaqda, partit, organizzazzjoni, komunità jew xirka, allura, irridu u ma rridux, ikollna ngħidu li l-bandiera hi xi ħaġa mhux komuni jew ta' min jarmiha. Ngħid għalija tgħidx kemm nitgħaxxaq inħares lejha meta ħelu ħelu naraha titbewwes maż-żiffa ħafifa donnha trid tkellmek x'ħin tibda tinbaram issa fuq naħa u issa fuq l-oħra. Imbagħad, ħares lejha f'xi riħ qawwi, u donnha trid tibilgħek bil-qilla u r-rabja tagħha. Mela l-bandiera wkoll għandha l-espressjonijiet tagħha, kemm ta' ħlewwa kif ukoll ta' għadab.

Nieħdu l-bandiera tagħna, il-bandiera Maltija. Bajda u ħamra. L-istemma tal-Konti Ruġġieru n-Normann. Fiha hemm minsuġa flimkien storja, epoka u qedem. Barra hekk, fiha naraw imfissra l-imħabba u s-safa tat-tajfiet ta' dawn il-gżejjer lejn it-twemmin, il-fidi u l-art ħelwa li tatna l-ħajja. M'hemmx dubju li ebda Malti jew Maltija, ma qatt jistgħu jgħaddilhom l-iċken ħsieb li jmaqdru, ibaxxu jew iwarrbu l-bandiera Maltija. U dan ma jagħmluhx għax din hija l-istess huma. Fil-bandiera naraw il-ġieh u l-kobor tagħhom stess

M'hemmx għalfejn immorru 'l bogħod wisq biex naraw kemm dan huwa minnu. Naraw x'importanza kbira qed tingħata minn dawk il-pajjiżi li f'dawn l-aħħar snin kisbu l-indipendenza. Anzi, nistgħu ntennu bla biża' u bla ħabi ta' xejn, li t-tlugħ tal-bandiera hi l-aqwa u l-ogħla funzjoni fiċ-ċelebrazzjonijiet u l-festi ta' l-indipendenza.

Insejna kif f'nofs il-lejl tal-21 ta' Settembru, 1964, aħna l-Maltin ħallejna djarna u bi ħġarna morna biex naraw il-bandiera ħelwa u għażiża tagħna tielgħa ma' l-arblu bħala turija li sirna nazzjon sovran u ħieles?! U kemm kien ħin għażiż u qaddis! Ebda kelma . . . Skiet għal kollox . . . Kien kważi jaqbiżlek id-dmugħ! U dan kollu għax kienet tielgħa l-bandiera, il-bandiera li tirrappreżenta lill-ġens Malti! Ma' dak it-tlugħ tal-bandiera, il-poplu Malti kien qed iħossu jieħu nifs ġdid. Ma' dak it-tlugħ tal-bandiera, il-ġens Malti kien qed jara l-istess tlugħ tiegħu fis-saltna tan-nazzjonijiet.

Mela l-bandiera mhix sempliċi biċċa ċarruta, u suq u iġri. Hija d-demm, il-polz u r-ruħ tan-nazzjon jew ta' dak li għalih tkun qed t'dher. Il-bandiera tagħżilha n-nazzjon, l-għaqda u kull ġemgħa oħra ta' msieħba flimkien. Mela bid-dritt kollu li din hija x-xbieha, il-fehma u r-rieda ta' dawn. Kull bniedem jew bniedma fihom infushom huma ħaġa komuni, imma meta huma magħżula għal xi kariga jġibu u jġorru magħhom is-setgħa, il-qima u l-fehmiet ta' min jaħtarhom. Hekk ukoll biċċa ċarruta meta hi mfassla u meħjuta u bi lwien jew disinji skond il-ħsebijiet u l-prinċipji ta' min joħloqha, issir ħaġa għażiża u ta' siwi bla tarf. L-awtorità u l-kobor tal-bandiera narawhom waqt parati u proċessjonijiet ta' kull għamla u sura. Quddiemha jsir l-ogħla tislim, l-isbaħ għana u jingħata l-akbar ġieh.

Issa naqilbu daqsxejn il-folja. Xi jsir meta xi ħadd ikun irid juri li ma jaqbilx mad-deċiżjonijiet u għemejjel ta' xi nazzjon? Spiss naqraw fil-ġurnali u naraw minn fuq it-television mhux biss dimostrazzjonijiet imma wkoll ħruq, tqattigħ u massakru sħiħ ta' bnadar ta' dik jew din l-ambaxxata. Min jagħmel hekk ikun qed juri u jfisser il-korla u l-għadab kontra n-nazzjon li fil-fehma tiegħu jew tkun naqqset jew weġġgħet ir-rieda u d-drittijiet taċ-ċittadini sħabu.

Tant għandha importanza l-bandiera li tidħol mhux biss f'okkażjonijiet ta' ferħ, festi u anniversarji imma wkoll saħansitra fl-imwiet. Ħoll xagħrek u ġib iż-żejt jekk meta jagħlaq sninu t-tali sultan jew president, jew inkella fil-mewt tagħhom, u xi nazzjon ma ttellax il-bandiera skond iċ-ċirkustanza li tkun. M'hemmx dubju li dawn, f'radda ta' salib, jiksru l-fus u jista' jitqanqal pandemonju sħiħ.

Mela biċċa perpura tperper u titbewwes mal-fewġa tar-riħ, tista' b'la ma tkun taf xejn, taqilbilna d-dinja ta' taħt fuq. Filwaqt li kulħadd jifgaha bl-irwejjaħ u d-dħaħen ta' l-inċens, min-naħa l-oħra nistgħu ngħidu li hi l-vera rsira u qaddejja ta' kull min tiġi taħt idejh.

Min jista' jbassar kemm għamliet, ismijiet u tiżwiq ta' bnadar hawn fid-dinja!! Il-Ġnus Magħquda għandha l-bandiera tagħha. L-istess ħaġa għandha n-Nato, u wkoll il-pajjiżi tal-Patt ta' Varsavja. Kulħadd jifraħ, jiftaħar u jġib 'il quddiem il-bandiera tiegħu. Hekk sejra d-dinja. Kull tajr jiftaħar b'rixu. Imma jien naħseb li l-isbaħ, l-egħżeż u l-eqdes hija l-bandiera ta' l-imħabba, tal-ħaqq u tal-ħelsien li xi darba għad tagħmel mid-dinja post tassew xieraq fejn wieħed ikun jista' jgħix fis-sliem tal-familja, bla biża' ta' gwerer u mingħajr tehdid ta' ġuħ.